

den Bemærkning, at Forfatterinden ikke længere var fuldt hjemme i sit Modersmaal.

Energiske Anstrængelser afhjalp dog denne Mangel allerede i hendes næste Arbejde, der gjorde saa overordentlig Lykke i Rusland, at det Hæfte af Tidsskriftet, hvori Artiklen stod, maatte udgives i nyt Oplag. Det var en Studie over de nordiske Folkehøjskoler („Bondeuniversiteter“, som hun maatte kalde dem paa russisk), som Forfatterinden havde studeret, dels i Norge dels ved et i denne Hensigt aflagt Besøg paa Tärna Folkehøjskole. Hun skrev denne Afhandling med Tanken paa den russiske Bondestands Trang til Oplysning og haabede, at hendes Ord kunde komme til at bære nogen Frugt for hendes Land i denne Retning.

Thi hendes Land, det rige, det vældige, det ulykkelige Rusland, dets Udvikling, dets Skæbne var aldrig af hendes Tanker. Med fuld Sandhed kunde hendes Ven Maxime Kovalevsky sige ved hendes Grav at „hun tilhørte det unge Rusland, Smerternes og Frihedens Rusland“. Alle hendes Sejre blev hende først rigtig kære, naar hun som et Barn kunde tømme den blomsterfyldte Favn i sin store Moders Skød. To Hyldinger nævnede hun en Gang med Taarer i Øjnene: Udnævnelsen til korresponderende Medlem af *Petersborgs* Videnskabsakademi, og den af Jonas Lie i en Skaaltale udtrykte varme Sympati for den lille *russiske* Pige Tanja Rajewski.

Ellers talte hun aldrig, eller blot saa flygtigt som muligt, om sine Udmærkelser; hun bar dem lige saa sorgløst som en Dronning sine Juveler og lagde dem til Side saa snart som muligt for atter at tage den simple Hverdagsdragt paa.

Hun lagde overmaade lidt Vægt paa sin Undtagelsesstilling paa det *kvindelige* Arbejdsomraade. Efter at hun en Gang havde besejret sin Families og sin Samtids Fordom i Henseende til Kvindens videnskabelige Begavelse, var der ikke mere Kamplyst tilbage hos hende. Det var for hende selv indlysende, at der ingen ydre Grænse bør sættes for Kvindens Kraftudvikling, hvorfor „Kvindespørgsmaalet“ ikke længer for hende var til som Enkeltspørgsmaal. Hun saa det blot som en vigtig Del af *Menneskelighedens* store Spørgsmaal, det sociale, af hvis Løsning hun ventede „den størst mulige Lykke for det størst mulige Antal,“ altsaa ogsaa for Kvinderne.

Inden hun selv var naaet til fuldt ud at hævde Kvindens